

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา
4. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายย่อยดังนี้
  - 4.1 เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม
  - 4.2 เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย ก่อนและหลังการฝึกอบรม
  - 4.3 เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ หลังฝึกอบรมกับเกณฑ์ที่กำหนด
  - 4.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
3. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมากขึ้นไป และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
4. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัย สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (research and development) แบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาแนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติซึ่งจำแนกองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบด้านการมีความเชื่อต่อการประเมินการเรียนการสอน และ 3) องค์ประกอบด้านการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง แล้วศึกษานิยามวัฒนธรรมการวิจัยของ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์ ที่ระบุว่าวัฒนธรรมการวิจัย

เป็นวิถีชีวิตการวิจัยที่ประกอบด้วยความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่อาจารย์มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปของการปฏิบัติงานวิจัย เป็นลักษณะเฉพาะอย่างยาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับนิยามวัฒนธรรมการวิจัยของ ปวีณกร คลังช่อง ที่ระบุว่า วัฒนธรรมวิจัยของครู หมายถึง วิถีชีวิตของครูที่สัมพันธ์ผูกโยงกับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมของครูที่มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. สังเคราะห์และยกร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัย จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบของวัฒนธรรมการวิจัย 3 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด

3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งโดยรวมและแต่ละองค์ประกอบ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสภาพ ความคาดหวังและความต้องการจำเป็น โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพและความคาดหวังในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการสร้างข้อคำถาม ซึ่งมีทั้งหมด 45 ข้อ

ระยะที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการคิดสะท้อน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ การพัฒนาหลักสูตร และองค์ประกอบของหลักสูตร แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

2. ยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี 7 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีความรู้วัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ 2 การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ 5 ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ 7 การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยอบรมที่ห้องอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน 4 สัปดาห์

3. ตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับความเหมาะสมออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หากคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

1. เตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีการประชุมครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดหมายและเตรียมความพร้อม กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยโคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบแผนการทดลองชนิดกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากร และเป็นผู้นิเทศติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นระยะ โดยอบรมที่ห้องอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน 4 สัปดาห์

3. ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ในประเด็นดังนี้

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม ด้วยการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย ก่อนและหลังการฝึกอบรม ด้วยการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test

3.3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลังการฝึกอบรม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

3.4 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หลังการฝึกอบรม ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในประเด็น ดังนี้

1. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ มี 13 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย มี 18 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มี 14 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น พบว่าสภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.81$, S.D.=0.17) ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D.=0.09) และความต้องการจำเป็นทุกองค์ประกอบและทุกตัวชี้วัด มีค่า PNI_{modified} เกิน 0.30

3. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี 7 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร”

หน่วยที่ 2 การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ 5 ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ 7 การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยมีการอบรมที่ห้องอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน 4 สัปดาห์

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

4.1 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D.=0.18) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.51

4.4 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D.=0.08)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย และการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549, หน้า 213) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน พบว่า ได้องค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนที่มีลักษณะร่วมกันทั้งจากแหล่งเอกสาร งานวิจัย และความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบด้านการมีความเชื่อต่อ

การประเมินการเรียนการสอน และ 3) องค์ประกอบด้านการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้สอดคล้องกับนิยามของวัฒนธรรมการวิจัยที่ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์ (2550, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นวิถีชีวิตการวิจัยที่ประกอบด้วย ความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่อาจารย์มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปของการปฏิบัติงานวิจัยเป็นลักษณะเฉพาะอย่างยาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับความเห็นของ ปวีณกร คลังช่อง (2556, หน้า 29) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมวิจัยของครู หมายถึง วิถีชีวิตของครูที่สัมพันธ์ผูกโยงกับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมของครูที่มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และกำหนดองค์ประกอบของวัฒนธรรมวิจัยของครูไว้ดังนี้ 1) สภาพการวิจัย 2) ความเชื่อ เจตคติและค่านิยมด้านการวิจัย และ 3) ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย นอกจากนี้ ข้อค้นพบนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของ อรทัย ปาอ้าย (2558, หน้า 123-124) ที่ได้ศึกษารายงานเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยตามแนวคิดแบบเสริมสร้างพลังอำนาจ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา วัฒนธรรมวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้วิจัย สภาพแวดล้อมขององค์กร และการสนับสนุนการวิจัยขององค์กร มีอิทธิพลทางตรงต่อ วัฒนธรรมวิจัย ทั้งนี้สภาพแวดล้อมขององค์กรและการสนับสนุนการวิจัยขององค์กร ยังมี อิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะของผู้วิจัย และมีข้อค้นพบในการวิจัยอีกว่า องค์ประกอบ ของวัฒนธรรมวิจัยของครู ประกอบด้วย (1) ความเชื่อและค่านิยมที่ครูมีต่อการวิจัย (2) บรรทัดฐานหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวิจัยในโรงเรียน และ(3) พฤติกรรมการปฏิบัติที่ เกี่ยวกับการวิจัยในโรงเรียน และได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ครูต้องมีคุณลักษณะของผู้วิจัยซึ่ง ประกอบด้วย ต้องมีความรู้ในเชิงทฤษฎีการวิจัย และมีความรู้ในการวิเคราะห์งานวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในการศึกษาองค์ประกอบและมาตรฐานตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการวิจัย ทั้งในเรื่องของวัฒนธรรม เรื่องของการวิจัย เรื่องของการจัดการเรียนรู้ และเรื่องวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งได้ ศึกษาแนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในด้านอื่นที่มีนักวิชาการได้ทำการศึกษารายงาน ประสบความสำเร็จมาแล้ว เช่น แนวคิดการสร้างวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน แล้วใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลและสาระ

รายประเด็น กำหนดประเด็นเป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด ทำให้สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ได้ 3 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด ดังกล่าว

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2555, หน้า 374) ที่ได้กล่าวว่า การวิจัยในหน่วยงานปฏิบัติอย่างสถานศึกษาเป็นเรื่องที่ได้รับความตระหนักและความสนใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องดำเนินการโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในระดับโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การสอนและการเรียน ซึ่งจำต้องอาศัยแนวทางการวิจัยเป็นหลัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 30 ที่ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยมีความจำเป็นในกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน และการที่ครูมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยสูง อาจจะเป็นเพราะว่า ครูเห็นประโยชน์ของการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์ (2551, หน้า 32) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการเรียนรู้การทำวิจัย ไว้ว่า การวิจัยเป็นเครื่องมือ(tool)อย่างหนึ่ง การเรียนรู้การทำวิจัยจึงเปรียบเหมือนได้เครื่องมือประกอบอาชีพไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมทั้งหลายจะมีการวิจัยเป็นส่วนร่วมอยู่เสมอ ถ้าไม่มีการทำวิจัยในกิจกรรมใด กิจกรรมนั้นก็จะไม่พัฒนา และอาจจะสูญหายไปในที่สุดได้ การเรียนรู้การทำวิจัยจึงมีประโยชน์ทั้งตัวผู้เรียนเองและส่วนรวม และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 6) ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินโครงการสร้างวัฒนธรรมการวิจัย เพื่อให้หน่วยงานในสังกัด ส่งเสริมให้ความรู้และเทคนิคแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัย เพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการวิจัยของนักเรียนขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็เกิดวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยไปพร้อมกัน ดังนั้นจึงทำให้ครูเห็นความสำคัญจำเป็นและมีความต้องการพัฒนาตนเองด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

3. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี 7 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ 2 การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ 5 ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ 7 การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยอบรมที่ห้องอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน 4 สัปดาห์

ซึ่งข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองยศ เพชรสุก (2554, หน้า 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า

1) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ประกอบด้วย ความเป็นมา และความสำคัญของหลักสูตร วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง แนวดำเนินการ และการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของของ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554, หน้า 11) จันทรจारी เกตุมาโร (2555, หน้า 21) และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 5-8) ที่เสนอไว้สอดคล้องกันว่า องค์ประกอบของหลักสูตรโดยทั่วไปนั้นจะประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะก่อนดำเนินการสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรประกอบกับได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา หลักสูตร ทำให้สามารถพัฒนาหลักสูตรได้องค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งการที่ หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์ ก็จะสามารถเป็นหลักประกัน คุณภาพของหลักสูตรว่าจะมีประสิทธิภาพในการใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครู สอดคล้องกับ แนวคิดของ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554, หน้า 11) ที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของ หลักสูตรว่า เป็นสิ่งกำหนดแนวคิด ระบบ และความสอดคล้องของเอกสารหลักสูตรและ การสอน ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษา หลักสูตรทั่วไป และการวางแผนออกแบบหลักสูตรใหม่ และองค์ประกอบหลักสูตรจะเป็น ส่วนหนึ่งของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า วัฒนธรรมการวิจัยด้านความรู้ของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วัฒนธรรมการวิจัยด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วัฒนธรรมการวิจัยด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการทดลองใช้หลักสูตรถือว่าประสบความสำเร็จและเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ เรืองยศ เพชรสุก (2554, หน้า 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ด้านการวิจัยหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อน การฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติ มา โชคมาเสริมกุล (2552, หน้า 132-136) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเรื่องการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูวิทยาลัย อาชีวศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครู หลังใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการ สร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เข้ารับการอบรมโดยภาพรวมมีทักษะการสร้างในระดับมาก เจตคติของครูที่มีต่อการสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549, หน้า 213) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนของครู : การฝึกอบรมโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานด้วยการสร้างเครือข่ายและการคิดสะท้อนอภิमान มีผลการเปรียบเทียบ วัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ครู กลุ่มทดลองมีระดับวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนหลังการทดลองสูงกว่าก่อน ทดลองและสูงกว่าครูกลุ่มควบคุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการ ฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การคิดสะท้อน และการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่มาเป็นแนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรม ทำให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ที่ สอดคล้อง กับ จันท์จาริ เกตุมาโร (2555, หน้า 58-60) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้อง คำนึงถึงความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การวิเคราะห์

ประสบการณ์ และความต้องการเป็นผู้นำตนเอง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ วิทยากรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ มีกิจกรรมให้ครูได้สะท้อนคิดจากการทำกิจกรรม ซึ่งแนวทางการคิดสะท้อนคือแนวทางหรือรูปแบบในการส่งเสริมให้บุคคลเกิดความรู้สึกขัดแย้งในความคิด เช่น การให้บุคคลทำการบรรยายภาพเป็นการเขียนการคิดสะท้อนลงในกระดาษเป็นรายบุคคล การให้บุคคลดูวิดีโอเพื่อกระตุ้นให้มีการสะท้อนผลการคิดออกมา และการจำลองสถานการณ์จริงขึ้นมา โดยให้บุคคลมีการอภิปรายและมีการสนทนาร่วมกัน วิธีที่สองเป็นการให้บุคคลสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวและตั้งประเด็นคำถามต่าง ๆ ต่อเหตุการณ์และเรื่องราวเหล่านั้นในเชิงวิเคราะห์หรือวิพากษ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และได้คิดอย่างใคร่ครวญ วิธีที่สามเป็นการใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการระดมสมองและการสนทนากลุ่มตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีการที่สี่เป็นการมอบหมายงานให้บุคคลได้ปฏิบัติ โดยมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ดำเนินการ/อำนวยความสะดวก และวิธีสุดท้ายเป็นการจัดกิจกรรมให้บุคคลได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ร่วมกันจำแนกแยกแยะ สะท้อนความคิดเห็นจากสิ่งที่ปฏิบัติ นำเสนอผลการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

1.1 ควรศึกษาหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนต้องตระหนักและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง ในการนำไปใช้อาจมีการปรับกระบวนการฝึกอบรมและเนื้อหาในหลักสูตรบางส่วน เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตร โดยวิทยากรต้องมีความกระตือรือร้น เป็นแบบอย่างที่ดี ฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้การช่วยเหลือ ชี้แนะ และสร้าง

แรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมตลอดเวลา ครูจึงจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

1.3 สถานศึกษาอาจนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษาก็ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางการวิจัยนี้ไปศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรหรือรูปแบบการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ฝึกอบรมในกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น ๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนี้

2.2 งานวิจัยนี้มีข้อค้นพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้เกิดวัฒนธรรมในการทำงานได้ และการทำงานอย่างมีวัฒนธรรมนั้นเป็นวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานด้านอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานของครู การพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

2.3 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ฐานทฤษฎีอื่นในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความแตกต่างหลากหลาย เช่น ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เป็นต้น